

Sveučilište u Zagrebu

Fakultet hrvatskih studija

Marija Konsuo Kuzmanić

**Glasila koja je u Punta Arenasu
uređivao Petar Gašić od 1905. do 1912.**

DOKTORSKI RAD

Zagreb, 2026.

Sveučilište u Zagrebu

Fakultet hrvatskih studija

Marija Konsuo Kuzmanić

**Glasila koja je u Punta Arenasu uređivao
Petar Gašić od 1905. do 1912.**

DOKTORSKI RAD

Mentor: prof. dr. sc. Sanja Vulić Vranković

Zagreb, 2026.

University of Zagreb

Faculty of Croatian Studies

Marija Konsuo Kuzmanić

Journals edited by Petar Gašić in Punta Arenas between 1905. and 1912.

DOCTORAL DISSERTATION

Mentor: prof. dr. sc. Sanja Vulić Vranković

Zagreb, 2026.

Životopis mentorice

Sanja Vulić Vranković naslovna je redovita profesorica na Fakultetu hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu i na Umjetničkoj akademiji Sveučilišta u Splitu. Bila je voditeljica nekoliko kratkoročnih projekata koji se odnose na Hrvate u dijaspori. U Italiji je vodila kratkoročni projekt Fondazione “Agostina Piccoli” naslovljen “Istraživanje današnjega stanja moliškohrvatskih govora – dijalektološko-sociolingvistički pristup” (2025.). Od ostalih novijih kratkoročnih projekata izdvajaju se “Sociolingvističko-dijalektološko istraživanje Hrvata u Novom Južnom Walesu (Australija) koji su podrijetlom s otoka Korčule“ (2024.), “Istraživanje razine znanja hrvatskoga jezika kod djece koja pohađaju Hrvatsku nastavu u Ludwigsburgu” (2023.), “Istraživanje razine znanja hrvatskoga jezika kod djece koja pohađaju Hrvatsku nastavu u Münchenu i Baden-Württembergu” (2022.), “Sociolingvističko istraživanje govora gradošćanskih Hrvata u Beču” (2022). Bila je suradnica na nekoliko znanstvenih projekata u Austriji, među ostalim višegodišnjega projekta Dialektforschung Burgenländischkroatisch koji je dovršen 2023. Autorica je ili suautorica 19 knjiga. Tri najnovije samostalne autorske knjige su joj Jezik je svjedok. Izabrani mjesni govori i pisana riječ u središnjoj Hrvatskoj (2024.), Neotuđeni u tuđini. Iz književnosti Hrvata u manjinskim zajednicama (2023.), Blago rasutih. Jezik Hrvata u dijaspori. Dio II. (2022.). Objavila je više od 200 znanstvenih članaka, više od 300 stručnih članaka te oko 600 kraćih popularnoznanstvenih tekstova. Držala je više od 40 gostujućih predavanja na sveučilištima u Kanadi, Japanu, Njemačkoj, Austriji, Mađarskoj, Poljskoj, Češkoj, Ukrajini, Rumunjskoj, Bugarskoj, Sloveniji, i također na visokim školama u Austriji i Mađarskoj te u Prevoditeljskom odjelu Europske komisije u Luxembourg. Držala je izlaganja na više od 200 znanstvenih i stručnih skupova u Hrvatskoj i inozemstvu (u Australiji, Austriji, Mađarskoj, Poljskoj, Češkoj, Slovačkoj, Italiji, Rumunjskoj, Bugarskoj, Sloveniji, Srbiji, odnosno Vojvodini, Bosni i Hercegovini). Održala je oko 270 javnih predavanja u Hrvatskoj i Hrvatima izvan Republike Hrvatske (u Njemačkoj, Austriji, Mađarskoj, Slovačkoj, Sloveniji, Srbiji, Crnoj Gori, Makedoniji, Bosni i Hercegovini). Dobitnica je Nagrade "Dubravko Horvatić" Hrvatske kulturne zaklade za knjigu "Neotuđeni u tuđini" (2024.), Nagrada za životno djelo "Balint Vujkov Dida" bunjevačkih Hrvata u Subotici (2023.), Nagrada Grada Zagreba (2021.) i Nagrade Fakulteta hrvatskih studija (2021.).

Zahvala

Prije svega, veliko hvala mojim roditeljima, koji su mi oduvijek vlastitim primjerom pokazivali da se samo ustrajnošću i predanim radom dolazi do rezultata. Zahvalna sam im na stalnoj podršci i ohrabrenju kojima su me pratili tijekom cijeloga mog obrazovnog puta.

Iskreno zahvaljujem svome suprugu na neizmjenoj podršci, strpljenju i razumijevanju koje mi je pružao od samih početaka izrade ovoga rada.

Posebnu zahvalnost upućujem svojoj mentorici, čije su me znanje, pažljivo vodstvo i dragocjeni savjeti vodili kroz cijeli istraživački proces te presudno pridonijeli oblikovanju ovoga rada.

Sažetak

Hrvatska zajednica na samom jugu Čilea predstavlja specifičan primjer uspješne migracijske integracije i snažne društvene organiziranosti. Hrvati u Magallanesu osnovali su brojna društva i pokrenuli brojne novine. Ističe se Petar Gašić, važna pokretačka snaga hrvatskoga iseljeničkog novinstva u Punta Arenasu. On je pokrenuo i uređivao tri lista: *Male novine*, *Domovinu* i *Dom*. U radu je provedena analiza sadržaja navedenih glasila. Cilj rada bio je istražiti u kojoj su mjeri društvene okolnosti u Punta Arenasu te u Čileu općenito utjecale na uredničku koncepciju, opstanak i gašenje svakoga od razmatranih listova, a u kojoj je mjeri na to utjecalo stanje u hrvatskim zemljama. Pritom je glavna teza da su se politička previranja u staroj domovini u znatnoj mjeri odražavala na ideološke poglede iseljenika u Čileu, a samim tim i na uredničku koncepciju, opstojnost i sudbinu glasila koja je uređivao Gašić. On je u svim svojim listovima slijedio slična načela uređivanja glasila. Njegovi su listovi temeljeni na dvjema rubrikama: vijesti iz stare domovine te vijesti iz Čilea (uz postojanje drugih rubrika poput vijesti iz svijeta ili ponekih edukativnih rubrika). Gašićeva urednička djelatnost može se razumjeti kao svjesno oblikovan projekt iseljeničkoga tiska koji je nadilazio informativnu funkciju te je djelovao kao komunikacijski i identitetski prostor u kojem su se obnavljale veze hrvatske iseljeničke zajednice sa starom domovinom. Ujedno je analizom članaka tih glasila potvrđen značaj iseljeničkih društava (npr. vatrogasno, tamburaško i sportsko) u Punta Arenasu. Osobit je značaj pripomoćnih društava za prve iseljenike (npr. Hrvatsko dobrotvorno društvo) jer su im ona predstavljala prije svega osnovnu egzistencijalnu sigurnost. Ako bi se iseljenik našao u nevolji, ta su društva iseljeniku pružala pomoć.

Ključne riječi: Petar Gašić, hrvatsko novinstvo u Čileu, *Domovina*, *Dom*, *Male novine*

Summary

The Croatian community in the far south of Chile represents a specific example of successful migratory integration and strong social organization. Croats in the Magallanes region founded numerous associations and launched several newspapers. A particularly prominent figure was Petar Gašić, an important driving force of Croatian émigré journalism in Punta Arenas. He founded and edited three newspapers: *Male novine*, *Domovina*, and *Dom*. This paper presents an analysis of the content of these publications. The aim of the study was to examine the extent to which social circumstances in Punta Arenas and Chile more broadly influenced the editorial orientation, survival, and eventual closure of each of the newspapers under consideration, as well as the extent to which developments in the Croatian lands affected them. The main thesis is that the political turmoil in the homeland was significantly reflected in the ideological views of the Croatian émigré community in Chile and, consequently, in the editorial orientation, viability, and fate of the newspapers edited by Gašić. In all of his publications, Gašić followed similar editorial principles. His newspapers were structured around two main sections: news from the homeland and news from Chile (alongside other sections such as world news or occasional educational features). Gašić's editorial activity can be understood as a consciously shaped project of émigré journalism that went beyond a purely informative function and operated as a communicative and identity-forming space in which the ties between the Croatian émigré community and the homeland were renewed. Furthermore, the analysis of articles in these newspapers has confirmed the importance of émigré associations in Punta Arenas (e.g., firefighting, tamburica society, and sports associations). Mutual aid societies (such as the Croatian Benevolent Society) were of particular importance for early emigrants as they primarily provided basic existential security. If emigrants found themselves in distress, these societies offered assistance.

Key words: Petar Gašić, Croatian journalism in Chile, *Domovina*, *Dom*, *Male novine*